Maa- ja metsätalousvaliokunta LAUSUNTO

MmV@eduskunta.fi 19.10.2026 Dnro 459 /2026

Maa- ja metsätalousvaliokunta tiistai 20.10.2026 klo 10.00 / HE 221/2026 vp

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI ERÄIDEN VALTION OMISTAMIEN ALUEIDEN MUODOSTAMISESTA SOIDENSUOJELUALUEIKSI ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Esityksessä ehdotetaan päivittävän soidensuojelualueista annettua lakia (eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annettua lakia 851/1988), jolla on perustettu 71 soidensuojelualuetta eri puolille Suomea vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla. Alueet painottuvat Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntiin. Alueista 59 on poronhoitoalueella, 32 eri paliskunnan alueella, 14 sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella.

Esitys on jatkoa vuonna 2022 toteutetulle hankkeelle (HE 270/2022 vp), jossa päivitettiin 28 kansallispuistoa, 19 luonnonpuistoa sekä eräitä valtion muita luonnonsuojelualueita koskevat lait. Eduskunta on vuosina 2004 ja 2010 edellyttänyt kansallis- ja luonnonpuistoja koskevan lainsäädännön saattamista perustuslain vaatimuksia vastaavaksi. Sama vaatimus koskee myös lailla perustettuja soidensuojelualueita, joiden rauhoitussäännökset on annettu asetuksessa.

Paliskuntain yhdistys pitää sinänsä perusteltuna yhdenmukaistaa ja ajantasaistaa suojelualueita koskeva säätely ja saattaa soidensuojelu näitä alueita koskien asetuksesta lain tasolle.

Kiitämme arvoisaa valiokuntaa mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto asiassa ja lausumme kohteliaimmin seuraavaa:

Poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytysten säilyttäminen

Luonnonsuojelualueita koskevassa uudistuksessa (HE 270/2022 vp) tarkoituksena ei ollut muuttaa nykyisten luonnonsuojelualueiden rajauksia eikä tehdä merkittäviä muutoksia voimassa oleviin rauhoitussäännöksiin. Tavoitteena oli myös säilyttää poronhoitoon liittyvät käytännöt nykyisellään.

Lakiehdotus ottaa Paliskuntain yhdistyksen aiemman ympäristöministeriölle osoitetun lausunnon keskeiset tavoitteet hyvin huomioon. Poronhoidon käytäntöjen ja puunotto-oikeuden säilyminen soidensuojelualueilla näkyy sekä lakitekstissä että perusteluissa. Aiemmassa lausunnossamme kuvattu laajempi aitapuita koskeva tulkintaongelma muilla luonnonsuojelualueilla jää kuitenkin ratkaisematta, sillä se ei perustelutekstin mukaan koske käsillä olevaa esitystä, eikä siihen oteta tässä esityksessä kantaa. Aiempi 25.5.2026 lausuntomme on tämän lausunnon liitteenä. Muilla suojelualueilla ilmennyt aitapuiden ottamista koskeva tulkintaongelma siis tunnistetaan, mutta sitä ei ratkaista.

Poronhoidon nykyisten toimintaedellytysten säilyttäminen on huomioitu esityksessä hyvin. Ehdotettu 2 §:n 3 momentti sallii poronhoidon edellyttämät kämpät, poroaidat, muut rakenteet, puunoton, tilapäisen leiriytymisen ja avotulen. Perusteluissa tavoitteeksi ilmaistaan nykytilan säilyttäminen. Nämä kirjaukset löytyvät sivuilta 29 ja 38.

Myös puun ottamisen säilyttäminen esimerkiksi aitapuiksi toteutuu keskeisiltä osin. Lakiteksti sallii nimenomaisesti poronhoitoon tarvittavan puun ottamisen. Oikeus ei siten jää pelkän yleisen poronhoitoa koskevan viittauksen varaan. Aitapuita ei kuitenkaan nimetä erikseen. Esitämme, että perusteluissa mainittaisiin erikseen aitapuut sekä rakentamiseen ja korjaamiseen tarvittava puu. Säännös löytyy sivulta 38.

Yhdistyksen vaatimus selkeistä sanamuodoista on huomioitu osittain. Perustelut vahvistavat, että poronhoitoa koskeva oikeus säilytetään luonnonsuojelulain yleissäännöstä laajempana. Samalla erotetaan viranomaislupa ja maanomistajan suostumus. Selkeys paranee, mutta käytännön menettelyyn jää tulkinnanvaraa. Asiaa käsitellään sivuilla 29–30.

Yhdistyksen ehdottama termin korjaus on toteutettu. Nykytilan kuvauksessa käytetään ”porotallit”-termin sijasta termiä ”porotarhat”. Korjaus näkyy sivulla 11.

Merkittävin avoin kohta on maanomistajan suostumuksen sisältö. Lausunnossa lainatussa luonnoksen perustelussa todetaan, etteivät toimenpiteet edellyttäisi Metsähallituksen lupaa. Lopullisessa esityksessä tätä tarkennetaan: viranomaislupaa ei tarvittaisi, mutta Metsähallitus edellyttää maanomistajana suostumusta tai sopimusta käytännön toteutuksesta.

Erottelu on hyödyllinen. Perusteluissa ei kuitenkaan eritellä täsmällisesti, mitä toimia yleinen suostumusta koskeva maininta kattaa tai millä perusteilla suostumuksen ehtoja asetettaisiin. Paliskuntain yhdistys esittää maanomistajan suostumuksen menettelyn tarkempaa kuvaamista tulkintaepäselvyyksien poistamiseksi.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Hanna Nurmi
toiminnanjohtaja

LIITE Lausunto 25.5.2026 Ympäristöministeriölle

Käyntiosoite: Koskikatu 33 A
Postiosoite: PL 8168, 96101 ROVANIEMI
Puh: (016) 331 6000
etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi
www.paliskunnat.fi
Y-tunnus 0192404-5